

TK park
อุทยานการเรียนรู้

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์กรมหาชน)

สมมติธรรมคดีสื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น

๘ ศรีสะเกษ

เมือง

น้ำซุง

เรื่องและภาพ

ปรีดา ปัญญาจันทร์

สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น
โดย

ศรีสะเกษเมื่อน่าสนุก

เรื่องและภาพ ปรีดา ปัญญาจันทร์

โครงการ สร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น

เลขมาตรฐานประจำหนังสือ 978-616-235-228-7

คณะกรรมการอำนวยการ

ทัศนัย วงศ์พิเศษกุล

วราพร ตยานุกรณ์

บรรณาธิการดำเนินงาน

ระพีพรรณ พัฒนาเวช

ออกแบบรูปเล่ม

ชวัลรัตน์ ลิ้มวัฒนพันธ์ชัย

พิมพ์ครั้งแรก ๒๕๕๘

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ © ปรีดา ปัญญาจันทร์

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

เจ้าของโครงการ

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.)

สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ส่วนบริการ

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น ๘ Dazzle Zone

โทรศัพท์ ๐-๒๒๕๗-๕๓๐๐ โทรสาร ๐-๒๒๕๗-๕๓๓๒

ส่วนสำนักงาน

๙๙๙/๙ อาคารสำนักงานเซ็นทรัลเวิลด์

ชั้น ๑๗ ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๖๔-๕๕๖๓-๕ โทรสาร ๐-๒๒๖๔-๕๕๖๖

www.tkpark.or.th

พิมพ์ที่ บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

โทรศัพท์ ๐ ๒๙๐๓ ๘๒๕๗-๙

คำนำ

ภารกิจสำคัญต่อสังคมประการหนึ่งของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ คือ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และการกระจายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เยาวชน และประชาชน ในรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตที่สร้างสรรค์บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆ เพื่อขยายผลการดำเนินงานดังกล่าว

การสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่นให้มีรูปแบบการนำเสนอที่ทันสมัยและดึงดูดความสนใจเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสำนักงานอุทยานการเรียนรู้เล็งเห็นว่ามีส่วนในการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กและเยาวชนสนใจการอ่านและใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยนำเรื่องราวภูมิปัญญา สาระท้องถิ่นใกล้ตัวที่สอดคล้องกับวัย การดำรงชีวิต พร้อมกับสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นเนื้อหาของสื่อการเรียนรู้สำหรับเยาวชนตามช่วงวัย ตั้งแต่ ๔ - ๑๒ ปี

สื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ภาคอีสานตอนล่าง ชุดนี้ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ได้ร่วมกันสร้างสรรค์กับนักวิชาการและนักเขียนในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปในภาคอีสานตอนล่างได้รับความรู้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและท้องถิ่นตน รวมทั้งก่อให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับในวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่หลากหลายตามบริบทพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้มุ่งหวังว่าหนังสือชุดนี้จะเป็นสื่อการเรียนรู้อีกชุดหนึ่งที่จะส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง เป็นหนังสือที่ผู้อ่าน อ่านอย่างมีความสุข สนุกในการอ่าน และก่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่นตนเองได้อย่างแท้จริง

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์การมหาชน)

ศรีสะเกษ เมืองน่าสนุก

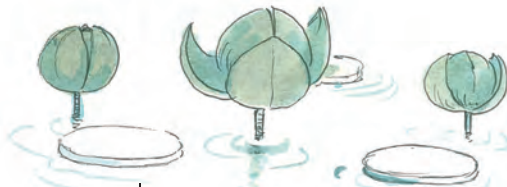
เรื่องและภาพ
ปรีดา ปัญญาจันทร์

ณ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์วราบรมราชชนนี

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติสำหรับเด็กๆ
เมืองศรีสะเกษ เป็นแหล่งปลูกต้นลำดวนแหล่งใหญ่ที่สุดในประเทศ
มีจำนวนมากมายจนนับไม่ถ้วน ตลอดช่วงเดือนมีนาคม
จะได้กลิ่นดอกลำดวนหอมตลบอบอวลไปทั้งสวน

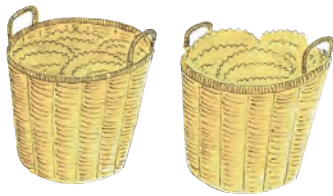

ในอดีตเมืองศรีสะเกษเคยเป็นพื้นที่แห้งแล้ง
แต่เดี๋ยวนี้ผืนนาเขียวชอุ่ม พืชผลอุดมสมบูรณ์

ผืนนางอกงามสลั้กับสวนยางและสวนผลไม้
เป็นที่เล่นสนุกของบักโต้งและเพื่อนๆ

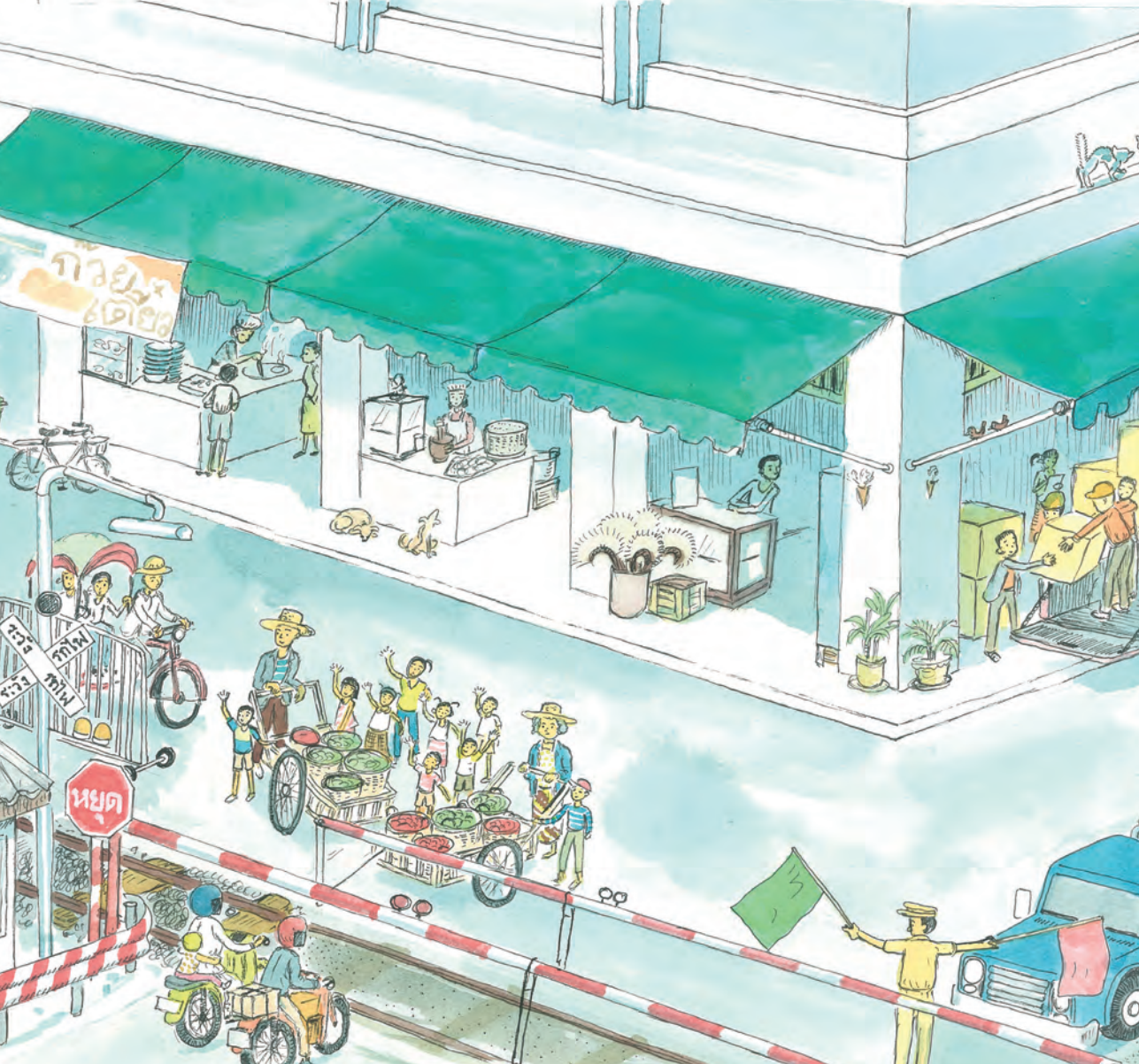
ป่าแดงของบักโด้งมีสวนขนาดย่อมที่เต็มไปด้วยผลไม้
ป่าแดงเล่าว่า “สวนป่าแดงอยู่ในเขตภูดินแดง สมัยก่อนเป็นภูเขาไฟ
จึงมีดินร่วนปนทราย ปลุกอะไรก็งาม ทั้งเงาะ ทั้งทุเรียน ปลุกได้หมด”

ป่าแดง ฟ้าตุ้ม บักโต้ง
และเพื่อนๆ เห็นรถผลไม้
จากสวนเข้าตลาดในเมือง
สามพี่น้องเดินร้องทำย
ดูตึกหลังงามอย่างเพลิดเพลิน

อาคารขุนอำไพพาณิชย์ สร้างในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ หรือ ๙๐ ปีมาแล้ว ปัจจุบัน กรมศิลปากร ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญของชาติ

“โน่น โน่น รถไฟลอดสะพานดามาแล้ว”
พี่โต้งตะโกนพลางโบกมือทักทายผู้คนบนรถไฟ
ป่าแดงหัวเราะแล้วเล่าว่า “รู้ไหมว่าคนศรีสะเกษมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับการนั่งรถไฟลอดสะพานด่าข้ามลำน้ำห้วยสำราญว่า หากคนโสดมาบรรจุรับราชการหรือมาทำงานในจังหวัดศรีสะเกษเป็นครั้งแรก และได้เดินทางโดยรถไฟ ซึ่งต้องลอดสะพานด่า ส่วนมากจะได้คู่ครองได้เป็นลูกเขย ลูกสะใภ้ชาวศรีสะเกษ และตั้งถิ่นฐานที่ศรีสะเกษ ซึ่งคนศรีสะเกษมักจะพูดเสมอว่า ออดหลอด ศรีสะเกษ”

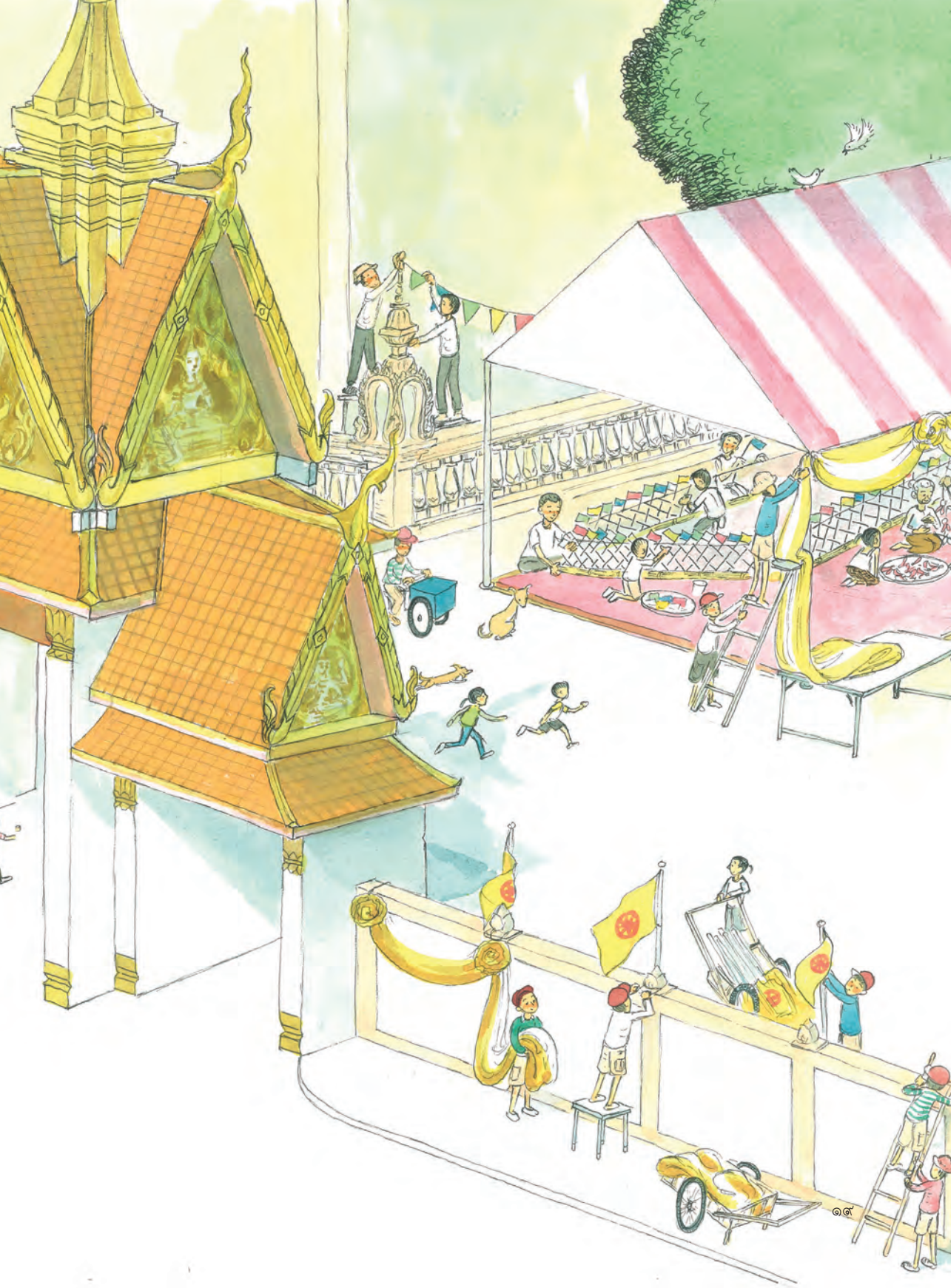

ที่ตลาดสด “ถึงแล้ว เอ้าเด็กๆ ช่วยกันเรียงผลไม้หน่อย
เสร็จแล้วจะให้กินน้ำแข็งไส หวานเย็นอร่อย” ป้าแดงบอก
“นั่นไง ร้านอยู่ตรงโน้น” พี่ตุ้มชี้ไปที่ร้านน้ำแข็งไสข้างตลาด

ไม่ไกลจากตลาด มีวัดมหาพุทธาราม
ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ของเมืองศรีสะเกษ
คนทั่วไปเรียกวัดพระโต ที่วัดกำลังมีงาน
ป่าแดงจึงบอกเด็กๆ ที่วัดมีงานน่าสนุก
กินน้ำแข็งไสกันแล้ว เด็กๆ ก็ไปเที่ยวงานวัดกันเถอะ
เด็กๆ จึงรีบรื้อมาที่วัด

พี่ต๋มพาบักโต้งและเพื่อนๆ
 ไปไหว้หลวงพ่อในวัด
 หลวงพ่อยิ้มแย้มพูดคุยกับเด็กๆ
 “ใครรู้จักคำขวัญของเมืองศรีสะเกษบ้าง”
 หลวงพ่อกถาม
 บักโต้งท่องคำขวัญทันควัน
 “หลวงพ่อดิฉัน บ้าน ถิ่นฐาน
 ปราสาทขอม ข้าวหอม กระเทียมดี
 มีสวนสมเด็จ เขตดงลำดวน
 หลากล้วนวัฒนธรรม เลิศล้ำสามัคคี”
 “เก่งมาก” หลวงพ่อบชม บักโต้งยิ้มแก้มปริ

“เด็กๆ อยากรู้มั๊ย
ทำไมเมืองนี้จึงชื่อศรีสะเกษ”
เด็กๆ พยักหน้าฟังอย่างตั้งใจ
หลวงพ่อก็เล่าเรื่องราวเมืองศรีสะเกษให้ฟัง

ตำนาน ๒ เรื่องของเมืองศรีสะเกษ

ตำนานแรก

มีเจ้าหญิงขอมรูปร่างงามนามว่า สิริกัลยาณี หรือศรีกัลยาณี หรือพระนางศรี ได้เดินทางจากเมืองอินทปัตต์ กรุงกัมพูชา ไปเยี่ยมพระสวามีที่เมืองพิมาย ผ่านทางมาถึงเมืองสตุกอำพล ที่มีสระน้ำใหญ่ จึงหยุดพักเพื่ออาบน้ำและสระผมในสระที่เรียกว่า สระกำแพงใหญ่ เมื่อสร้างเมืองเสร็จจึงถือเอาเรื่องราวของพระนางศรีสระผมเป็นเหตุ เมืองนี้จึงมีชื่อว่า สิริเกศ ต่อมาเป็นศรีสระเกศ และเปลี่ยนมาเป็น ศรีสะเกษ

ตำนานที่สอง

มีเจ้าหญิงแห่งเมืองลาว นามว่า นางศิริโสภา หรือพระนางศรีได้ แต่งงานกับพระยาแกรก ผู้เป็นกษัตริย์ พระนางทรงครรภ์แก่ จึงได้ออกตามหาพระสวามี เมื่อเดินทางมาถึงบริเวณสระน้ำใหญ่ ได้คลอดทารกที่ริมสระนั้น นางได้ชำระมลทินครรภ์และทารกที่สระน้ำ ครั้นสร้างเมืองขึ้นแล้ว จึงตั้งชื่อเมืองตามพระนางว่า ลีรีเกศ หรือ ศรีสระเกศ

* จากบทความตำนาน ๗ เรื่อง โดยพระศรีธรรมนาถมณี รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ วัดมหาพุทธาราม พระอารามหลวง

เล่าเรื่องเมืองศรีสะเกษ

ศรีสะเกษเดิมชื่อเมืองขุขันธ์ เมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา เกิดเหตุการณ์พญาช้างเผือกแตกโรงหนีมาเข้าป่าแถบชายแดนเขมร พระเจ้าแผ่นดินจึงสั่งให้คนติดตามพญาช้างเผือกจนมาถึงเมืองพิมาย ยังหาไม่พบ เจ้าเมืองพิมายจึงนำคณะไปหาพราหมณ์ผู้ชำนาญเรื่อง การจับช้าง ชื่อตากะจะ หรือเชียงชั้น ให้ออกติดตามพญาช้าง จนพบและจับคืนมาได้ ตากะจะจึงได้รับโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

บรรดาศักดิ์เป็นหลวงแก้วสุวรรณ ทำหน้าที่นายกองหัวหน้า
หมู่บ้าน ต่อมาท่านได้รวบรวมไพร่พล สร้างบ้านแปงเมือง
จนบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมโคกลำดวนยกฐานะเป็นเมืองซูซันท์
หลวงแก้วสุวรรณได้รับการโปรดเกล้าฯ เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น
พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เป็นเจ้าผู้ปกครองเมืองซูซันท์
เป็นคนแรก ต่อมาเมืองซูซันท์ได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองศรีสะเกษ

จากนั้น หลวงพ่อจึงพาเด็กๆ เข้าไปกราบนมัสการหลวงพ่โต หลวงพ่โตเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ค้นพบขณะมีการย้ายเมืองจาก ชูชันธมาตั้งอยู่ในตำแหน่งเมืองศรีสะเกษปัจจุบัน เจ้าเมืองสมัยนั้นเป็น เจ้าเมืองศรีสะเกษคนที่ ๒ คือ พระยาวิเศษภักดี (ชม) จึงได้อุปถัมภ์บำรุง ให้สร้างวัดขึ้นในบริเวณที่พบหลวงพ่โต ซึ่งก็คือ วัดมหาพุทธาราม วัดคู่บ้านคู่เมืองศรีสะเกษ

ศรีสะเกษเมืองน่าสนุกกับค่านิยมหลักของคนไทย

การปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เด็ก เพื่อให้อยู่ติดตัวเป็นนิสัยไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่นั้น ควรปลูกฝังด้วยกระบวนการสร้างความเชื่อมั่นปลูกฝังให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามและเด็กๆ จะรับไปได้โดยง่าย

ในหนังสือเรื่อง **ศรีสะเกษเมืองน่าสนุก** เป็นสื่อหนึ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อปลูกฝังค่านิยมที่มุ่งเน้นสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ได้แก่ ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความกตัญญู การเคารพกฎหมาย มีวินัย รู้จักเคารพผู้ใหญ่ มีความซื่อสัตย์ เสียสละและอดทน ใฝ่หาความรู้ และมีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ

ในคู่มือการจัดกิจกรรมเล่มนี้จึงขอยกตัวอย่างให้คุณครูได้เห็นถึงค่านิยมที่ผู้แต่งได้บรรจุภาพและเนื้อหาในหนังสือเรื่อง **ศรีสะเกษเมืองน่าสนุก** ดังต่อไปนี้

ในตอนที่ตัวละครเด็กทยอยกันมาวัด เข้าสู่วັນรุ่งขึ้น เด็กๆ ำเรียงวิ่งกรูตามกันมาในวัด หลายคนมาช่วยตกแต่งเพื่อเตรียมงานบุญใหญ่ และตอนช่วยงานเสร็จเด็กๆ ชวนกันมาราบหลวงพ่อทั้ง ๒ ตอนนี่คุณครูสามารถปลูกฝังค่านิยมนักเรียนเข้าสู่ความรักชาติ ศาสนาได้อย่างแนบเนียนด้วยกิจกรรม “ชวนคุย” หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้ว ชวนนักเรียนคุยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยเริ่มต้นที่ศาสนสถานอย่างวัดใกล้บ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ที่นักเรียนรู้จักกันดีและคุ้นเคยมากที่สุด สำหรับในเล่ม**ศรีสะเกษเมืองน่าสนุก**นำเสนอวัดคูบ้านคูเมืองอย่างวัดมหาพุทธารามหรือวัดหลวงพ่อโต ซึ่งนักเรียนยิ่งรู้สึกใกล้ชิดมากขึ้น จึงง่ายแก่การปลูกฝัง

ค่านิยมอันดีงามด้านพุทธศาสนาให้แก่นักเรียน ในหัวข้อการชวนคุยไม่ควรเป็นการตอบคำถามแบบที่นักเรียน

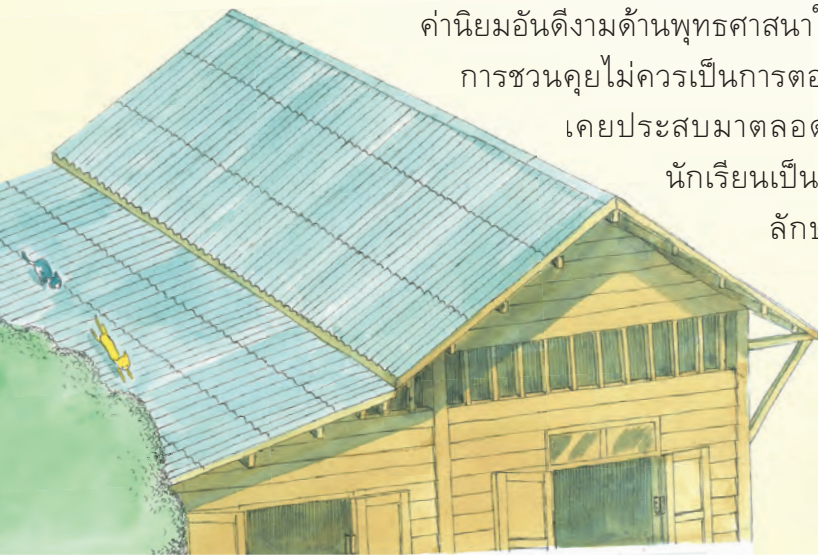
เคยประสบมาตลอด แต่ควรมีลักษณะให้

นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการถามตอบใน

ลักษณะเสวนาหรือชวนคุย

ตัวอย่างเช่น คุณครู

ตั้งประเด็นหลวงพ่อโต

ขึ้นมา จากนั้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องที่เคยมาวัดหลวงพ่อดำ
กันภายในกลุ่ม และให้นักเรียนผู้อ่านได้มีโอกาสเล่าประสบการณ์ที่ตนเองได้เสียสละ
เพื่อส่วนรวม รู้จักอดทนเมื่อได้บ้าง หรือการแสดงความเคารพผู้ใหญ่ในโอกาสได้บ้าง
ที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริงๆมาแล้ว

ส่วนการปลูกฝังค่านิยมเรื่องการมีวินัย และเคารพกฎหมาย ที่เราเห็นได้ชัด
และสามารถปลูกฝังเพิ่มเติม คือภาพเหตุการณ์เมื่อเด็ก ๆ ตัวละครพากันขึ้นรถ
นำผลไม้เตรียมไปขายและเจอทางรถไฟ ทุกคนหยุดเพื่อรอให้รถไฟแล่นผ่านไปก่อน
ทั้งนี้ การเคารพกฎหมายทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบและปลอดภัย
เด็กนักเรียนจำนวนมากไม่ทราบข้อห้ามต่างๆ ในการใช้รถใช้ถนนซึ่งมีกฎหมายบังคับ
อยู่ คุณครูจึงควรเริ่มต้นปลูกฝังค่านิยมนี้ด้วยเรื่องเล็กๆ ง่ายๆ ใกล้ตัวเพื่อให้นักเรียน
เข้าใจและพร้อมปฏิบัติตาม

ประวัตินักเขียน นายปรีดา ปัญญาจันทร์

เกิด ๑๐ ธันวาคม ๒๕๐๒

การศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เกียรติประวัติ รางวัลหนังสือดีเด่นจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี ๒๕๓๘ เรื่อง เม่นหลบฝน

รางวัลชมเชย จากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี ๒๕๓๙ เรื่อง กระดุกกระดิกๆ

รางวัลชมเชย จากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี ๒๕๔๐ เรื่อง เล่นกลางแจ้ง

รางวัลหนังสือดีเด่นจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี ๒๕๕๒ ชุด ราชากับฤๅษี
ผลงาน หนังสือสำหรับเด็ก เรื่อง เม่นหลบฝน เล่นกลางแจ้ง เล่นริมน้ำ เล่มในป่า
พระจันทร์อยากมีเพื่อน ชุด “สระสนุก” ชุด “ราชากับฤๅษี” ชุด “ความพอเพียง”
เป็นต้น

ปัจจุบัน นักเขียนและนักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

อาจารย์พิเศษสาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
วิทยากรด้านการพัฒนาการอ่านภาษาไทยในนักเรียนประถมศึกษา

หนังสือการเรียนรู้สาระท้องถิ่นอีสานตอนล่าง